

Rozhledy – inspirace krajinou

... tak zní název stálé expozice o historii a vývoji výchovy v přírodě a projektů zážitkové pedagogiky v okolí hradu Lipnice. Výstava mapuje počátky skautingu, působení Jaroslava Foglara a vznik Prázdninové školy Lipnice. Všechna tři témata jsou spojena s těsným okolím Lipnického hradu. Expozice je umístěna v pátém patře věže Samson, takže po zhlédnutí výstavy můžete vystoupit z vnitřku mohutné věže a zahledět se do krajiny, do míst, kde vznikaly české kořeny moderních forem pobytu v přírodě.

Autoři expozice: Mirek Hanuš, Radek Hanuš – Prázdninová škola Lipnice
Roman Šantora – Skautský institut

Grafická podoba: Lucie Komárová

Mapová část: Kartografie PRAHA, a. s.

Expozice vznikla za podpory společnosti Mikenopa a. s., Spolku Junák – Český skaut, Skautského institutu, Skautské nadace Jaroslava Foglara a Národního památkového ústavu. Poděkování patří dlouholetému kastelánu hradu Lipnice, Marku Hanzlíkovi.

V širším okolí hradu Lipnice se zvláštním způsobem protínají klíčové události výchovy a pobytu v přírodě minulého i současného století. Snad je to náhoda, snad zvláštní ráz okolní krajiny a jeho genius loci. Jisté ale je, že právě z těchto míst vzešla obliba českého táboření a pobývání v přírodě, stejně jako jedinečné hry a metody české zážitkové pedagogiky. (kastelán hradu Lipnice Marek Hanzlík)

Jak název výstavy napovídá, autoři se nechali inspirovat nádhernou okolní krajinou městečka Lipnice nad Sázavou, jež nabízí nezvyklou koncentraci míst s příběhem. Orlovské polesí si oblíbil zakladatel českého skautského hnutí Antonín Benjamin Svojsík, který zde tábořil v letech 1912–1917. Na jeho letních táborech tu pobýval i mladý básník Jiří Wolker (1916–1917). Malebná melechovská krajina přitahovala k Sázavě a Stvořidlům i dalšího pedagogického velikána, Jaroslava Foglara. Právě mezi Stvořidly a Ledčí nad Sázavou se dodnes nachází jeho proslulá Sluneční zátoka. Pod hradem Lipnice v Lomu na Hřebenech bylo vybudováno v letech 1966–1970 moderní středisko pro experimentální projekty nových forem pobytu v přírodě. Zde jsou kořeny konceptu české zážitkové pedagogiky. V letech 1970–1977 zde probíhaly experimentální projekty (Pokus pro dvacet, Gymnasion, Šance atd.) a od roku

1978 kurzy Prázdninové školy Lipnice. Středisko bylo v roce 1993 získáno Českou tábornickou unií. Projekty zážitkové pedagogiky se tu nicméně realizují do současnosti. Na nedalekých Orlovech v letech 1991–1993 probíhaly experimentální projekty Kurzů GO!, které se za několik let rozšířily do celé ČR v podobě „adaptačních-úvodních-startovacích“ kurzů žáků a studentů všech typů škol. Směrem na Pelhřimov najdeme v lesích pod Křemešnickem louku, tzv. Sluneční paseku, kde vznikly v roce 1964 Tábornické školy. Ty se konaly až do roku 1975 a byly důležitou součástí rozvoje nových a moderních metod pobytu v přírodě.

V blízkém okolí Lipnice jsou vzácné historické památky, podlipnické gotické kostely sv. Markéty v Loukově, sv. Martina v Dolním Městě a sv. Jiří v Řečici. V nedalekých Kalištích se narodil světoznámý hudební skladatel Gustav Mahler, jehož předci pocházeli z Lipnice nad Sázavou. V Okrouhlici se zase narodil známý malíř Jan Zrzavý.

Výstava Rozhledy – inspirace krajinou je určena široké veřejnosti a je součástí prohlídky hradu Lipnice. Děti si přijdou na své při plnění hradebních bobříků a dospělí jistě zaujmou informační panely plné nádherných fotografií a zajímavých informací.¹

Radek Hanuš
Národní pedagogický institut ČR

¹ www.hrad-lipnice.cz